

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

KALKULIRANJE LASTNE CENE TOVORNEGA PROMETA

Ljubljana, april 2016

JANEZ ŽOS

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisani Janez Žos, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtor diplomskega dela z naslovom Kalkuliranje lastne cene tovarnega prometa, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem prof. dr. Markom Hočevarjem.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
  - poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v diplomskem delu, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
  - pridobil vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisal;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku (Ur. l. RS, št. 55/2008 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega diplomskega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Ljubljani, dne _____

Podpis avtorja : _____

KAZALO

UVOD	1
1 OPREDELITEV KALKULACIJE	1
1.1 Opredelitev stroškovnega mesta in stroškovnega nosilca.....	2
1.1.1 Razporejanje stroškov na stroškovne nosilce	2
1.2 Vrste kalkulacij	3
1.3 Delitvene kalkulacij stroškov	4
1.3.1 Enostavna delitvena kalkulacija stroškov	4
1.3.2 Kalkulacija stroškov z ekvivalentnimi števili.....	5
1.3.3 Kalkulacija stroškov vezanih poslovnih učinkov	6
1.4 Kalkulacija stroškov z dodatki	6
1.5 Metoda kalkulacija stroškov po sestavinah dejavnosti.....	7
1.5.1 Opredelitev metode ABC	8
1.5.2 Omejitve metode ABC	9
2 ANALIZA POSLOVANJA KONCERNA INTEREUROPA	9
2.1 Računovodsko poročilo skupine Intereuropa	10
2.2 Analiza uspešnosti poslovna koncerna Intereuropa.....	12
2.3 Tveganja delovanja koncerna Intereuropa.....	14
2.3.1 Tveganja upada prihodkov zaradi aktivnosti prodaje matične družbe	14
2.3.2 Tveganja, povezana z zagotovitvijo finančne stabilnosti	14
2.3.3 Tveganja informacijsko-komunikacijske tehnologije	15
2.3.4 Tveganja, povezana z upravljanjem kadrov	15
2.3.5 Tveganja, povezana s carinskimi prestopki, prevarami in kaznivimi dejanji.....	15
3 PRIMER KALKULIRANJA POLNE LASTNE CENE V KAMIONSKEM PROMETU	16
3.1 Razlaga posameznih postavk	16
SKLEP	21
LITERATURA IN VIRI	22

KAZALO TABEL

Tabela 1: Primer skupin stroškov dejavnosti in povzročiteljev stroškov.....	8
Tabela 2 : Konsolidirani izkaz finančnega položaja skupine Intereuropa na dan 31. 12. 2013 in 2014.....	10
Tabela 3: Konsolidiran izkaz poslovnega izida skupine Intereuropa na dan 31.12.2013 in 2014.....	12
Tabela 4 : Kalkuliranje stroškov tovarnega prometa za lokalni promet.....	18
Tabela 5 : Kalkuliranje stroškov tovarnega prometa za mednarodni promet.....	19
Tabela 6 : Kalkuliranje stroškov tovarnega prometa za mednarodni promet.....	20

UVOD

Vsako podjetje ne glede na dejavnost, mora vedno spremljati stroške podjetja za potrebe poslovnega odločanja in finančnega računovodstva. Za dobro vodenje podjetja ter samo pozitivno poslovanje je zelo pomembno, da podjetje pozna celotne stroške posla oziroma proizvoda s katerim se ukvarja. Samo v primeru pravilnega poznavanja stroškov lahko podjetje v določeni poslovni situaciji pravilno reagira. S pravilnim poznavanjem ter tudi načrtovanjem in oceno stroškov se lahko vodstvo podjetja pravilno odloči glede ukinitev določenih proizvodov, oziroma lahko načrtuje uvedbo rentabilnih proizvodov na trg.

V poslovnem svetu pa je tempo zelo hiter in velikokrat so poslovne priložnosti hitro izmuzljive, zato mora stroškovno računovodstvo vedno zagotavljati pravilne informacije ob pravem času.

Namen diplomske naloge je analiza stroškov v tovornem prometu. Na podlagi kalkulacije polne lastne cene v tovornem kamionskem prometu, želim na praktičnem primeru prikazati kalkulacijo stroškov podjetja, ki se ukvarja s kamionskim transportom v mednarodnem ter lokalnem prometu. Za transportno podjetje je kalkuliranje polne lastne cene zelo pomembno saj predstavlja kalkuliranje ter tudi planiranje stroškov pri poslovanju. Podjetje na podlagi kalkulacij načrtuje poslovno uspešnost, planira višino prodaje ter dobička v prihodnem obdobju. Prav tako pa lahko določa prodajne cene ter izvaja različne analize gibanja stroškov, prihodkov ter dobička.

Pojem kalkulacije ter vrste kalkulacij sem opredelil v prvem poglavju diplomske naloge. V nadaljevanju pa sem tudi predstavil analizo poslovanja koncerna Intereuropa. Sledi glavni del diplomske naloge in sicer praktičen primer kalkulacije polne lastne cene v podjetju, ki se ukvarja s kamionskim transportom. Za konec pa sledi še sklep oziroma zaključek diplomske naloge.

1 OPREDELITEV KALKULACIJE

Kalkulacija je računski postopek, s katerim ugotavljamo nabavne, lastne, prodajne in druge cene, hkrati pa je to tudi razporejanje stroškov na tiste izdelke in storitve, ki so njihov nastanek povzročile (tj. stroškovne nosilce). Z pojmom kalkulacija razumemo računovodsko poročilo z zajetimi računovodskimi podatki ter tudi informacije o zneskih sredstev, o zneskih posameznih vrst stroškov, o lastni ceni, o prodajni ceni in o poslovnem izidu. Potočnik (1999, str. 47). Tako kalkulacije predstavljajo osnovo za uspešno vodenje podjetja, saj na podlagi letih podjetje lahko načrtuje poslovno uspešnost, načrtno postavlja prodajne cene in izvaja številne analize gibanja stroškov in poslovne uspešnosti (Potočnik, 1999, str. 47–48).

Kavčič, Klobučar, Mitrovič in Vidic, (2007, str. 44) ugotavljajo, da je spremljanje stroškov na končni stopnji namen ugotoviti, koliko stane ustvarjeni proizvod oziroma opravljena storitev in koliko prispeva k dobičku podjetja. Zavedati se moramo, da je kalkulirane stroškov v praksi lahko različno in je odvisno od cilja ter namena, ki ga zasledujemo.

1.1 Opredelitev stroškovnega mesta in stroškovnega nosilca

Stroški se v stroškovnem računovodstvu zberejo najprej na stroškovnih mestih in se od tam razporejajo naprej na stroškovne nosilce. Stroškovna mesta zato lahko imenujemo tudi vmesni stroškovni nosilci. **Stroškovno mesto** lahko opredelimo kot funkcijsko, prostorsko ali stvarno zaokrožen del podjetja, na katerem ali v zvezi s katerim pri poslovanju nastajajo stroški, ki jih je mogoče razporejati na stroškovne nosilce, in je zanje nekdo odgovoren (Hočevar, 2007b, str. 85).

Blaž in Hočevar (2008, str. 2), razlikuje več vrst stroškovnih mest. **Temeljno** stroškovno mesto je stroškovno mesto opravljanja osnovnih storitev. **Splošna** stroškovna mesta pa so stroškovna mesta, na katerih zbiramo stroške, ki se jih ne da neposredno zbirati na kakšnem stroškovnem mestu in kasneje razporedimo na temeljna stroškovna mesta s pomočjo podlag (ključev) oziroma s koeficienti dodatka splošnih stroškov.

Stroškovni nosilec je le tehnično ime za namen, za katerega se ugotavljajo stroški. Namen razporejanja stroškov po stroškovnih mestih je ugotoviti uspešnost delovanja oddelka, medtem ko je namen razporejanja stroškov na končne stroškovne nosilce (proizvode) ugotavljanje zaloga dokončanih proizvodov in določanje dobičkonosnosti posameznega proizvoda (Hočevar, 2007b, str. 68–69).

1.1.1 Razporejanje stroškov na stroškovne nosilce

Razporejanje posrednih stroškov imenujemo ugotavljanje posrednih stroškov po posameznih stroškovnih nosilcih. Razporejanje posrednih stroškov na stroškovne nosilce v praksi pogosto zbuja dvome o računovodski informaciji in predvsem o njeni natančnosti. (Hočevar, 2007b, str. 85). Stroški nekega stroškovnega nosilca so namreč sestavljeni iz neposrednih stroškov, torej stroškov, ki so nanj razporejeni neposredno, zato se o njih ne dvomi, ter posrednih stroškov. Te je povzročilo delovanje več stroškovnih nosilcev. Kolikšen je ustrezen del posrednih stroškov, ki pripadajo posameznemu stroškovnemu nosilcu, pa lahko ugotovimo s pomočjo enačbe (1) za izračun koeficienta dodatka splošnih stroškov (Hočevar, 2008, str. 2–3).

$$\text{Koeficient dodatka splošnih stroškov (KDSS)} = \text{posredni stroški} / \text{osnova} \quad (1)$$

Za osnovo lahko izberemo:

- količinske podatke: število neposrednih delovnih ur, število neposrednih strojnih ur;
- vrednostne podatke: vsi neposredni stroški, neposredni stroški dela, neposredni stroški materiala ipd.

Največja težava pri razporejanju stroškov na stroškovne nosilce pa je ravno določanje osnove. Za določanje osnove poznamo številne teorije določanja, vendar najlažje določimo osnovo z odgovorom na vprašanje, zakaj mora določena storitev imeti več posrednih stroškov kot druge?

Po Hočevarju (2008, str. 3) ločimo več odgovorov:

- Opravljanje te storitve zahteva večji potrošek dela kot opravljanje drugih storitev; domnevamo, da se posredni stroški spreminjajo s potroškom dela.
- Opravljanje te storitve zahteva več ur uporabe opreme kot opravljanje drugih storitev; domnevamo, da se posredni stroški spreminjajo glede na število ur uporabe opreme.
- Opravljanje te storitve zahteva večje neposredne stroške materiala in dela, zato mora biti na to storitev razporejenih tudi več posrednih stroškov.

Bolj delovno intenzivna stroškovna mesta bodo za osnovo uporabljala neposredne delovne ure, ure uporabe opreme pa so bolj primerna osnova za delitev splošnih stroškov na stroškovnih mestih, kjer se uporablja samo ena vrsta opreme. Določitev osnove je vedno stvar subjektivne presoje tistega, ki odloča o njeni izbiri (Hočevar, 2008, str. 3).

1.2 Vrste kalkulacij

Poznamo več vrst delitev kalkulacij. Kavičič (2007, str. 45) razlikuje delitev kalkulacij glede na:

1. **Predmet** kalkulirana je tisti kriterij, ki nam daje kalkulacijo stroškovne cene, prodajne cene ali nabavne cene.

2. Naslednji kriterij je čas kalkulirana. Vsako podjetje mora narediti spodnje tri kalkulacije:

- predračunska kalkulacija: napraviti jo je treba pred začetkom proizvodnega procesa ali začetkom leta in je sestavni del letnega plana;
- sprotne kalkulacije: delamo jo vzporedno s potekom proizvodnega procesa;

- obračunska kalkulacija: napravimo jo takrat, ko je proizvodjalni proces zaključen oziroma konec leta.

3. **Metoda** kalkuliranja je zadnji kriterij in ločuje dve skupini metod kalkulacij:

- delitvene kalkulacije stroškov in
- kalkulacije stroškov z dodatki.

1.3 Delitvene kalkulacij stroškov

Kavčičeva (2007, str. 45) med delitvene kalkulacije stroškov uvršča:

- delitveno kalkulacijo stroškov, ki je lahko ali enostavna ali razčlenjena tudi po stroškovnih mestih;
- kalkulacijo stroškov z enakovrednostnimi (ekvivalentnimi) števili, ki je lahko ali enostavna ali razčlenjena po stroškovnih mestih in vrstah stroškov;
- kalkulacijo lastne cene vezanih proizvodov z odvzemanjem;
- kalkulacijo cene vezanih proizvodov z delitvijo na podlagi sodelovanja;
- kalkulacijo lastne cene vezanih proizvodov z delitvijo na podlagi enakovrednostnih (ekvivalentnih) števil.

Za delitvene kalkulacije je značilno, da so vsi stroški obravnavani kot neposredni, kar pomeni, da ni delitve stroškov na neposredne in posredne. V praksi je ta metoda samostojno redko uporabljena, pogosteje jo uporabljajo v kombinaciji s kalkulacijo stroškov z dodatki (Kavčič, 2007, str. 46).

1.3.1 Enostavna delitvena kalkulacija stroškov

Turk, Kavčič in Koželj (2003, str. 295) so mnenja, da je enostavna delitvena kalkulacija uporabna takrat, ko imamo opravka z istovrstnimi končnimi poslovnimi učinki. Če vsi poslovni učinki enakomerno prehajajo preko vseh stroškovnih mest, na katerih nastajajo, govorimo o čisti delitveni kalkulaciji. Kadar pa poslovni učinki neenakomerno prehajajo preko vseh stroškovnih nosilcev, na katerih nastajajo, govorimo o razčlenjeni čisti delitveni kalkulaciji).

S pomočjo spodnje enačbe (2) lahko izračunamo lastno ceno poslovnega učinka, in sicer tako, da celotne stroške v določenem obdobju delimo s proizvedeno količino poslovnih učinkov v istem obdobju (Kosi, U., Marc, M. in Peljhan, D. (2007, str. 29):

$$LC=TC/Q \tag{2}$$

1.3.2 Kalkulacija stroškov z ekvivalentnimi števili

Kot ugotavljajo Kosi et al. (2007, str. 29) je kalkulacija stroškov z ekvivalentnimi števili primerna za podjetja, ki proizvajajo sorodne vrste poslovnih učinkov v istem tehnološkem procesu in iz istih surovin, pri čemer obstajajo določena stalna razmerja med stroški na enoto posamezne vrste poslovnega učinka.

Količine različnih vrst poslovnih učinkov izrazimo v pogojnih enotah tistega poslovnega učinka, ki smo si predhodno izbrali za pogojnega. Ekvivalentna števila uporabimo za pretvorbo količin poslovnih učinkov v pogojne enote in jih določimo na osnovi stalnih razmerij med stroški za posamezno vrsto poslovnih učinkov ali na osnovi razmerij med prodajnimi cenami (Kosi, Marc & Peljhan, 2007, str. 29).

Vse različice, ki izhajajo iz obravnavane vrste kalkulacij, imajo skupno eno značilnost, in ta je, da so pri vseh različicah prisotni raznovrstni končni poslovni učinki, ki so sorodni. Ostale značilnosti teh različic pa so naslednje (Turk et al., 2003, str. 298–301):

- če vse vrste poslovnih učinkov prehajajo enakomerno preko vseh stroškovnih mest njihovega nastajanja in je za vse vrste stroškov mogoče uporabiti ista ekvivalentna števila, je smiselno uporabiti preprosto delitveno kalkulacijo stroškov z ekvivalentnimi števili;
- če različne vrste poslovnih učinkov prehajajo neenakomerno preko vseh stroškovnih mest njihovega nastajanja in če lahko za vse vrste stroškov po posameznih stroškovnih mestih uporabljamo ista ekvivalentna števila, je dobro uporabiti razčlenjeno delitveno kalkulacijo stroškov z ekvivalentnimi števili;
- po vrstah razčlenjeno delitveno kalkulacijo z ekvivalentnimi števili bomo uporabili, ko bodo vse vrste poslovnih učinkov enakomerno prehajale preko stroškovnih mest, kjer nastajajo, in ko bo treba za različne vrste stroškov uporabiti različna ekvivalentna števila;
- zadnja različica obravnavane vrste kalkulacije stroškov je po stroškovnih mestih in vrstah stroškov razčlenjena delitvena kalkulacija stroškov z ekvivalentnimi števili. Zanj je značilno neenakomerno prehajanje različnih vrst poslovnih učinkov preko stroškovnih mest njihovega nastajanja in uporaba različnih ekvivalentnih števil za različne vrste stroškov na posameznem stroškovnem mestu.

1.3.3 Kalkulacija stroškov vezanih poslovnih učinkov

Ko imamo opravka s proizvodnjo enega ali več glavnih poslovnih učinkov ter enega ali več stranskih (vezanih) poslovnih učinkov, uporabimo kalkulacije stroškov vezanih poslovnih učinkov.

Sarah (2005, str. 19) je mnenja, da se ta kalkulacija od predhodne razlikuje v tem, da je tu potrebno deliti poslovne učinke na glavne in stranske. V naslednjem koraku od celotnih stroškov odštejemo stroške, ki so nastali v povezavi s proizvodnjo stranskih poslovnih učinkov in tako dobimo celotne stroške glavnih poslovnih učinkov. Te pa nato delimo s proizvedeno količino teh izdelkov in dobimo stroške na enoto glavnega izdelka.

Turk (2003, str. 302–304) razlikuje med tri različice vrste teh navedenih kalkulacije, ki so že bile enkrat omenjene, in sicer:

- kalkulacija z odvzemanjem; njena glavna značilnost je, da se poleg glavnega poslovnega učinka pojavlja še stranski učinek (teh je lahko tudi več), ki ga je mogoče ovrednotiti;
- kalkulacija z delitvijo na podlagi stopenj udeležbe; zanjo je značilno, da obstaja več vrst glavnih poslovnih učinkov, vendar je za vsako vrsto mogoče ugotoviti stopnjo njene udeležbe v celotnih stroških, ker so med njimi stalna razmerja;
- kalkulacija z delitvijo na podlagi ekvivalentnih števil; pri tej vrsti kalkulacije stroškov prav tako obstaja več vrst glavnih poslovnih učinkov, vendar je mogoče določiti ekvivalentna števila, s katerimi količine preračunamo na pogojno dokončane količinske enote.

1.4 Kalkulacija stroškov z dodatki

Kot ugotavlja Kosi, (2007, str. 32), je metoda kalkulacije z dodatki priporočljiva za podjetja, ki proizvajajo različne vrste poslovnih učinkov. Značilnost te vrste kalkulacije je, da so na začetku vedno znani le neposredni stroški posamezne vrste poslovnega učinka. Posredne stroške pa moramo razvrstiti in izračunati s pomočjo ključev oziroma KDSS (Turk 2003, str. 321). Značilnost te vrste kalkulacije je, da so na začetku vedno znani le neposredni stroški posamezne vrste poslovnega učinka. Posredne stroške pa moramo razvrstiti in izračunati s pomočjo ključev oziroma KDSS. Če izberemo enoten ključ, govorimo o kalkulaciji z enotnim ključem. V tem primeru razdelimo vse splošne stroške na posamezne vrste poslovnih učinkov z uporabo enega ključa. Če pa izberemo različne ključe, pa govorimo o kalkulaciji z različnimi ključi; v tem primeru razdelimo vse posredne stroške na posamezne vrste poslovnih učinkov s pomočjo drugega ključa (Kosi 2007, str. 32).

Turk (2003, str. 321–339) razlikuje štiri vrste kalkulacij stroškov z dodatki:

- Kalkulacija stroškov z enostavnim dodatkom posrednih stroškov; uporabljamo jo, ko imamo raznovrstne poslovne učinke, ko poslovni učinki enakomerno prehajajo preko vseh stroškovnih mest, na katerih nastajajo, oziroma ko je razmerje med posrednimi in neposrednimi stroški ves čas enako. Značilno za to vrsto kalkulacije je tudi to, da lahko za vse vrste posrednih stroškov uporabljamo isto osnovo za razporejanje. Podjetja lahko za osnovo izberejo neposredne stroške plač, neposredne stroške materiala, izdelovalne ure, strojne ure ipd.
- Kalkulacija stroškov z razčlenjenim dodatkom posrednih stroškov po vrstah posrednih *stroškov*; tudi tu imamo opravka z raznovrstnimi končnimi poslovnimi učinki, vendar za razliko od prejšnje vrste kalkulacij le-ti ne povzročajo enakomerno vseh vrst posrednih stroškov, zato se za različne vrste splošnih stroškov uporabljajo različne osnove za razporejanje.
- Kalkulacija stroškov z razčlenjenimi dodatki posrednih stroškov po stroškovnih mestih; značilnosti tretje različice kalkulacij stroškov z dodatki so precej podobne drugi različici, vendar pri tej lahko za vse vrste posrednih stroškov na posameznem stroškovnem mestu uporabimo isto osnovo za razporejanje.
- Kalkulacija stroškov z razčlenjenimi dodatki posrednih stroškov po stroškovnih mestih in vrstah; kalkulacijo je smiselno uporabiti v primeru, ko imamo raznovrstne končne poslovne učinke, ko le-ti ne prehajajo enakomerno preko stroškovnih mest, na katerih nastajajo, in ko za vse vrste posrednih stroškov ni mogoče uporabiti iste osnove za razporejanje.

1.5 Metoda kalkulacija stroškov po sestavinah dejavnosti

Čedalje manjši delež neposrednih stroškov dela in stroškov energije v celotnih stroških je glavni vzrok, zakaj je v preteklosti prišlo do sprememb v računovodskih sistemih podjetij. Podjetja so začela uvajati t. i. računovodstvo sestavin dejavnosti (angl. *activity-based accounting*) oziroma pri razporejanju stroškov na stroškovne nosilce uporabljati metodo ABC (Hočevar, 2002, str. 86).

Ta metoda naj bi podjetjem odgovorila na vprašanja, ki jih navajam v nadaljevanju (Kavčič, 2007, str. 57):

- Katere proizvode ali storitve promovirati?
- Kakšne morajo biti prodajne cene?
- Kateri kupci obetajo dobiček in zakaj?

- Kako je treba meriti dosežke podjetja?
- Katere distribucijske kanale uporabljati?

»Natančna primerjava med dosedanjimi metodami kalkuliranja in kalkuliranje po metodi ABC navaja k sklepu, da je kalkuliranje po metodi ABC kalkuliranje z različnimi dodatki za različne vrste posrednih stroškov« (Kavčič et al., 2007, str. 82).

1.5.1 Opredelitev metode ABC

Kot ugotavljajo Kavčič, Klobučar Mitrovič in Vidic (2007, str. 58), so temeljna prvina, na kateri temelji metoda ABC, sestavine dejavnosti v podjetju, iz katerih sestoji tamkajšnji poslovni proces.

Stroškovno mesto za računovodstvo sestavin dejavnosti je lahko samo dejavnost. Ta se razlikuje od klasičnega stroškovnega mesta, saj se lahko na primer vzdrževanje sredstev pojavlja v vseh proizvodnih oddelkih. Potrebna je natančna opredelitev skupine stroškov dejavnosti (angl. *activity cost pools*), tj. stroškov, povezanih z obravnavanimi dejavnostmi. Za izračunavanje stroškovne cene proizvoda pa je dobro, da so skupine stroškov dejavnosti čim bolj enotne oziroma čim bolj povezane s povzročitelji stroškov (angl. *cost driver*) (Hočevar, 2002, str. 86).

Tabela 1: Primeri skupin stroškov dejavnosti in povzročiteljev stroškov

Skupine stroškov dejavnosti	Povzročitelji stroškov
Preusmeritev proizvodnje	Število preusmeritev ali čas preusmerjanja
Nadziranje kakovosti	Število nadzorov ali čas nadziranja
Nabavljanje	Število dobaviteljev ali število nabavnih nalogov
Povezovanje s kupci	Število kupcev ali število naročil kupcev
Ravnanje z materialom	Število premikov materiala ali razdalj premikov

Vir: M. Hočevar, Kritičen pogled na nekatere sodobne računovodske metode, 2002, str. 87, preglednica 1.

Kot je mogoče opaziti iz tabele 1 je merilo aktivnosti vedno opredeljeno v količinskih in ne v vrednostnih enotah. Temeljna zamisel obravnave metode je, da stroškov ne povzročajo proizvodi ali storitve, s katerimi nastopa podjetje na trgu, temveč sestavine dejavnosti v podjetju, to so aktivnosti. Proizvodi in storitve so le končni porabnik teh sestavin dejavnosti. Tudi pri tej metodi je treba razdeliti stroške na neposredne in posredne, pri čemer zadnje razporejamo na posamezne proizvode oziroma storitev s pomočjo ključev (Kavčič et al., 2007, str. 59).

1.5.2 Omejitve metode ABC

Hočevar (2002, str. 88) meni, da so glavne slabosti in omejitve obravnavane metode naslednje:

a) dvomljiva novost; v nemški računovodski teoriji in praksi naj bi bila že dolgo znana podobna metoda razporejanja splošnih stroškov na nosilce, kot ga vsebuje metoda ABC;

b) težave pri uvajanju v prakso; v članku omenjena raziskava je pokazala naslednje težave:

- povzročanje velikih stroškov, zaradi najemanja svetovalcev,
- pridobitev ustreznih podatkov, še posebej tistih o povzročiteljih stroškov dejavnosti,
- dejavnosti niso omejene na posamezne oddelke in področja odgovornosti podjetja,
- druge spremembe v podjetju imajo prednost
- metoda ABC zahteva veliko časa računovodij;

c) subjektivnost; z dejavnostmi povezani stroški se največkrat ugotavljajo v pogovorih s poslovodjami in delavci, poleg tega pa je tudi izbira osnove za izračun ključev stvar subjektivne presoje;

2 ANALIZA POSLOVANJA KONCERNA INTEREUROPA

Družba Intereuropa d.d. je eno od podjetji v Sloveniji, ki na trgu ponuja celovite logistične storitve na slovenskem trgu in tudi na trgih jugovzhodne Evrope. Podjetje je lastno poslovno mrežo razvilo v državah Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Makedonije, Srbije, Črne gore, Ukrajine, Kosova in Albanije. Podjetje ima sedež v Kopru, kjer posluje preko mreže z osmimi poslovnimi enotami. Intereuropo d.d. sestavlja 12 povezanih družb v 9 državah, kjer ima koncern lastna podjetja z omrežjem poslovnih enot in logističnih terminalov. Dejavnost koncerna Intereuropa je zagotavljanje vseh vrst logističnih storitev s področja kopenskega, pomorskega in zračnega prometa, skladiščenja in distribucije kot tudi carinskih in drugih logističnih storitev, ki so potrebne za nemoten pretok blaga od proizvajalca do kupca. Družba je na dan 30.09.2015 beležila 1.420 zaposlenih, 108 lastnih kamionov, 232.400 m² lastnih skladiščnih površin ter 1.711.000 m² zemljišč. Podjetje je član organizacij FIATA, IATA, FETA, FONASBA, BIMCO, IRU in je leta 2008 pridobilo certifikat ISO 9001 za podjetje v Kopru ter podružnici v Zagrebu in Sarajevu. Družba ima tudi status pooblaščenega gospodarskega subjekta AEO.

2.1 Računovodsko poročilo skupine Intereuropa

Tabela 2: Konsolidirani izkaz finančnega položaja skupine Intereuropa na dan 31. 12. 2013 in 2014

	31.12.2013	31.12.2014	
	V 1000 EUR	V 1000 EUR	Indeks
SREDSTVA			
Opredmetena osnovna sredstva	226.852	209.989	93
Naložbene nepremičnine	6.345	11.565	182
Neopredmetena sredstva	7.124	6.698	94
Druga dolgoročna sredstva	175	105	60
Odložene terjatve za davek	16.843	16.937	101
Dolgoročna posojila in depoziti	83	44	53
Naložba v skupni podvig	135	141	104
Druge finančne naložbe	1.813	1.559	86
SKUPAJ DOLGOROČNA SREDSTVA	259.370	247.038	95
Zaloge	241	249	103
Kratkoročna posojila, depoziti in vloge	13.132	9.180	70
Kratkoročne poslovne terjatve	32.872	31.831	97
Kratkoročne terjatve za davek od dobička	678	191	28
Denarna sredstva	7.126	6.757	95
SKUPAJ KRATKOROČNA SREDSTVA	54.049	48.208	89
SKUPAJ SREDSTVA	313.419	295.246	94
KAPITAL			
Kapital - obvladujoči del	144.282	138.422	96
Osnovni kapital	27.489	27.489	100
Kapitalske rezerve	18.455	18.455	100
Rezerve iz dobička	3.840	4.302	112
Presežek iz prevrednotenja	68.777	64.272	93
Prevedbene tečajne razlike	-6.937	-7.917	114
Preneseni čisti poslovni izid	31.865	32.088	101
Čisti poslovni izid	793	-267	-34
Kapital – neobdavčljivi del	9.481	9.216	97
SKUPAJ KAPITAL	153.763	147.638	96
OBVEZNOSTI			
Rezervacije in dolgoročno odloženi prihodki	5.647	5.471	97
Dolgoročna prejeta posojila in finančni najemi	105.611	98.196	93
Dolgoročne poslovne obveznosti	668	454	68
Odložene obveznosti za davek	14.191	13.396	94

Se nadaljuje

Nadaljevanje

	31.12.2013	31.12.2014	
	V 1000 EUR	V 1000 EUR	Indeks
SKUPAJ DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	126.117	117.517	93
Kratkoročna prejeta posojila in finančni najemi	6.192	4.950	80
Druge kratkoročne finančne obveznosti	460	409	89
Kratkoročne poslovne obveznosti	26.650	24.598	92
Kratkoročne obveznosti za davek od dobička	237	134	57
SKUPAJ KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	33.539	30.091	90
SKUPAJ OBVEZNOSTI	159.656	147.608	92
SKUPAJ KAPITAL IN OBVEZNOSTI	313.419	295.246	94

Vir: Intereuropa d.d., Konsolidirano letno poročilo Intereuropa 2014, str. 98, preglednica 4

Skupina Intereuropa že vrsto let beleži krčenje bilančne vsote ter tudi ostalih kazalcev.

Po stanju na dan 31.12.2014 skupina razpolaga s 247.038.000 EUR sredstvi, kar je za 5 odstotkov manj kot leto prej. V letu 2014 so se skupini zmanjšale poslovne in finančne obveznosti. Kratkoročne poslovne obveznosti so se zmanjšale za 8 odstotnih točk kratkoročne finančne obveznosti pa za 11 odstotnih točk v primerjavi z letom 2013. Za leto 2014 skupina beleži tudi zmanjšanje dolgoročnih obveznosti za 7 odstotnih točk v primerjavi z preteklim letom. Skupini so se zaloge povečale za 3 odstotne točke, kratkoročne poslovne terjatve pa so se zmanjšale za 3 odstotke. Skupaj z kazalcem zmanjšanja prihodkov od prodaje za 13 odstotnih točk iz bilance uspeha, skupina Intereuropa ne izkazuje okrevanja ter zdravega poslovanja.

Tabela 3: Konsolidiran izkaz poslovnega izida skupine Intereuropa na dan 31. 12. 2013 in 2014

	31.12.2013	31.12.2014	
	V 1000 EUR	V 1000 EUR	Indeks
Kosmati donos od poslovanja	164.809	143.022	87
Prihodki od prodaje	161.061	140.769	87
Drugi poslovni prihodki	3.748	2.253	60
Stroški blaga, materiala in storitev	-117.768	-102.663	87
Stroški dela	-28.372	-25.371	89
Odpisi vrednosti	-11.270	-8.190	73
Drugi poslovni odhodki	-2.098	-1.746	83
Poslovni izid iz poslovanja	5.301	5.052	95
Finančni prihodki	817	638	78
Finančni odhodki	-5.608	-5.310	95
Izid financiranja	-4.791	-4.672	98
Pripoznani rezultat naložb po kapitalski metodi	34	41	121
Poslovni izid iz rednega poslovanja	544	421	77
Davek od dobička (skupaj z odloženimi davki)	1.608	-92	-6
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	2.152	329	15
Čisti dobiček - ne obvladujoči del	352	258	73
Čista izguba - obvladujoči del	1.800	72	4

Vir: Intereuropa d.d., Konsolidirano letno poročilo Intereuropa 2014, str. 96, preglednica 2

Skupina Intereuropa je v letu 2014 beležila upad prihodkov od prodaje in sicer kar za 13 odstotkov v primerjavi z letom 2013. Skupina je na dan 31.12.2014 izkazovala čisti dobiček v višini 258 tisoč EUR kar je za 27 odstotkov manj v primerjavi z letom 2013. Stroški dela skupine Intereuropa so za leto 2014 znašali 25.371.000 EUR, kar je v primerjavi z letom 2013 zmanjšanje za 11 odstotkov. Tudi po podatkih bilance uspeha na dan 31.12.2014 lahko zatrdimo, da skupina beleži krčenje prihodkov, znižanje števila zaposlenih in ne prikazuje okrevanja poslovanja.

2.2 Analiza uspešnosti poslovna koncerna Intereuropa

Kriza v Ukrajini, ki za Intereuropa predstavlja drugo največje tržišče, je zaznamovala poslovanje družbe v letu 2014 ter tudi stagniranje gospodarske aktivnosti Hrvaške, saj že 10 leto zapored ne beleži rasti BDP-a. V določeni meri so gospodarsko rast slabile tudi naravne ujme v Sloveniji, BiH, Srbiji in na Hrvaškem (žled, poplave). Na gospodarsko rast je pozitivno vplivala cena nafte, ki je zelo padla v zadnjem četrtletju preteklega leta, vendar

kljub nižji ceni goriva družba ni zabeležila večjih pozitivnih učinkov na trgih do konca poslovnega leta.

Koncern Intereuropa že peto leto zapored beleži krčenje bilančne vsote. V letu 2014 ter 2013 se krčenje bilančne vsote izraža predvsem zaradi amortizacije ter prevrednotenja zemljišč, v nasprotju z letom 2012, ko je skupina občutno zmanjšala sredstva s prodajo odvisne družbe Intereuropa- East Ltd., Moskva, ter zaradi spremembe strukture pasivne strani bilance z izvedbo finančnega prestrukturiranja v matični družbi. Konec leta je bila struktura aktive in pasive zelo podobna strukturi s konca leta 2013. Skupina Intereuropa je v letu 2013 z 49 odstotki oziroma po podatkih iz leta 2014 v 50 odstotkih financirana iz lastnih sredstev za kar ne moremo trditi da je zelo uspešno.

Intereuropa beleži upad prihodkov iz prodaje v primerjavi z letom 2013, kar pa je družba poskusila v največji meri kompenzirati z racionalizacijo in informatizacijo poslovanja. Uspelo jim je znižati vse skupne stroške razen stroške materiala v primerjavi z letom 2013. Žal pa koncernu ni uspelo EBITDA ter poslovni izid iz poslovanja zadržati na nivoju iz preteklega leta. V letu 2014 skupina beleži podobno finančno sliko kot v letu 2013, izjema je le povečanje odhodkov zaradi tečajnih razlik, ter manjši odhodkov zaradi odpisov ter slabih finančnih naložb. Intereuropa je Poslovno leto 2014 zaključila pozitivno, čeprav je beležila negativen poslovni izid iz financiranja.

Po podatkih iz Letnega poročila 2014 je skupina Intereuropa zaradi zaostritve konflikta v vzhodni Ukrajini ter vstopa Hrvaške v Evropsko unijo sredi leta 2013 zabeležila padec prodaje za 13 odstotkov oziroma 20,3 milijona evrov. Intereuropa je največji padec prodaje zabeležila v Ukrajini in sicer 12,7 milijona evrov ter na Hrvaškem za 6,0 milijona evrov. Padec prodaje v Ukrajini ter na Hrvaškem predstavlja kar 92 odstotkov padca prodaje celotnega koncerna. V Ukrajini je padec prodaje povzročilo predvsem zmanjšanje blagovnih tokov ter padec vrednosti ukrajinske valute. Na hrvaškem trgu pa je na padec prodaje vplivalo predvsem izpad prihodkov zaradi carinskih storitev po vstopu Hrvaške v Evropsko unijo. Skupina je zabeležila padec prodaje tudi v Makedoniji vendar v manjšem obsegu kakor v Ukrajini in na Hrvaškem. Vstop Hrvaške v evropsko carinsko unijo je tudi vplivalo na izpad prihodkov družbe v Sloveniji, ki pa jo je Intereuropa uspešno nadomestila z drugimi prihodki. Negativen trend prodaje je bil zabeležen tudi v Črni gori in na Kosovu. V Bosni in Hercegovini, Srbiji in Albaniji pa se je prodaja povečala. Intereuropa beleži največje krčenje prodaje na področju kopenskega prometa kje beležijo padec za 20 odstotkov. Po podatkih iz Letnega poročila 2014 so ključni vzroki upada prodaje v Ukrajini, Hrvaškem ter Makedoniji skoncentrirani v poslovnem področju kopenskega prometa. Največjo rast prodaje je družba zabeležila na Interkontinentalnem prometu in sicer za 4 odstotke.

2.3 Tveganja delovanja koncerna Intereuropa

Intereuropa tveganje delovanja povezuje predvsem z izvajanjem in nadzorom poslovnih procesov. Skupina tveganja nadzoruje predvsem prek notranjih kontrol, zavarovanj, organizacijskih ukrepov ter z različnimi kontrolnimi procesi.

Ključna tveganja skupina Intereuropa vidi v:

- tveganja upada prihodkov zaradi aktivnosti prodaje matične družbe;
- tveganja, povezana z zagotovitvijo finančne stabilnosti;
- tveganja informacijsko-komunikacijske tehnologije
- tveganja, povezana z upravljanjem kadrov;
- tveganja, povezana s carinskimi prestopki, prevarami in kaznivimi dejanji.

2.3.1 Tveganja upada prihodkov zaradi aktivnosti prodaje matične družbe

Na vseh tujih trgih, kjer skupina Intereuropa ni prisotna z lastnimi podjetji, sodeluje s partnerskimi podjetji s katerimi je povezana v partnersko mrežo. Tuji partnerji predstavljajo predvsem različne špediterje v tujini, ki nastopajo kot njihovi poslovni partnerji in sicer v vlogi dobavitelja storitev in tudi kupca oziroma odjemalca storitev. Morebitna sprememba lastniške strukture Intereurope, lahko privede do odpovedi poslovanja obstoječih poslovnih partnerjev. Skupina obvladuje tveganje z povezovanjem z večjim številom partnerjev na posameznem območju in s stalnim ter z aktivnim spremljanjem dogajanja na področju partnerske mreže agentov po vsem svetu.

2.3.2 Tveganja, povezana z zagotovitvijo finančne stabilnosti

Po podatkih iz Konsolidiranega letnega poročila 2014 je skupina Intereuropa pripravila Strateški poslovni načrt skupine za obdobje 2015-2019. Ohranjevanje finančne stabilnosti koncerna, predstavlja za skupino Intereuropa največje tvegane pri uresničevanju poslovnega načrta.

Dejavniki, ki vplivajo na finančno stabilnost, so:

- uspešno izpolnjevanje dogovorov z bankami o prestrukturiranju kreditov;
- podaljševanje kratkoročnih kreditov za financiranje obratnih sredstev;
- uspešna realizacija predvidene prodaje nepremičnin;
- zagotovitev zadostnega denarnega toka iz poslovanja za poplačilo vseh finančnih obveznosti.

Skupina je v letu 2014 spoštovala finančne zaveze do bank, dogovorjene v Pogodbi o finančnem prestrukturiranju iz leta 2012. Zaradi izrednega upada nepremičninskega trga je koncern izvedel le nekaj manjših prodaj nepremičnin. Družba je dosledno izvajala načrta finančnega prestrukturiranja ter ustrezno obvladuje izpostavljenost strateškemu tveganju.

Zaradi izpada prihodkov in dobička v lanskem letu, ki je bil posledica vstopa Hrvaške v EU je bila skupina izpostavljena tveganju prilagoditve poslovanja. Omenjeno tveganje je imelo negativen vpliv na uspešno poslovanje skupine.

2.3.3 Tveganja informacijsko-komunikacijske tehnologije

Z nakupom nove IKT- opreme ter tudi z poostrenim nadzorom nad učinkovitim izvajanjem IKT – projektov je skupina Intereuropa nekoliko znižala tveganja informacijsko-komunikacijske tehnologije in jih zadržala na sprejemljivi ravni. K znižanju tveganja je pripomoglo izvajanje sprejetih ukrepov ob zmanjšanju osebja v sektorju za informatizacijo poslovanja in krčenju vzdrževalnih ter licenčnih pogodb z IT-dobavitelji.

Relativno velik vpliv na samo poslovanje družbe predstavljajo identificirana tveganja. Odprava identificiranih tveganj za podjetje predstavlja velik investicijski strošek.

V tem času, do izvedbe potrebnih investicij, bo Intereuropa izvajala sprejete ukrepe v smeri dogovorov z dobavitelji za pravočasno zagotavljanje ustreznih IKT-storitev, redno spremljanje delovanja IKT-sistema in izvajanje preventivnih ukrepov za zmanjševanje možnosti nastanka identificiranih tveganj.

2.3.4 Tveganja, povezana z upravljanjem kadrov

V skupini Intereuropa se zavedajo, da je zaposlovanje primernih kadrov zelo pomembno. Kadrovske tveganje je povezano s pridobivanjem in z zadrževanjem ustreznih kadrov, z razvojem zaposlenih, nagrajevanjem in motivacijo. Družba posebno pozornost posveča zavzetosti in učinkovitemu razvoju ter izkazovanju ključnih kompetenc zaposlenih, s čimer je v veliki meri povezana konkurenčnost storitev.

Upravljanje na področju kadrov v koncernu poteka prek vzpostavljenih sistemov, ki jih imenujemo sistem načrtovanja kadrovskega potreb, sistem usposabljanja in izobraževanja na vseh ravneh, sistem nagrajevanja in ocenjevanja delovne uspešnosti, sistem identifikacije in upravljanja ključnih ter perspektivnih kadrov, sistem internega komuniciranja, promocija zdravja na delovnem mestu ter sistem soupravljanja zaposlenih. Skupina Intereuropa tveganje nastanka dogodka ocenjuje kot srednje z velikim učinkom na uspešnost poslovanja.

2.3.5 Tveganja, povezana s carinskimi prestopki, prevarami in kaznivimi dejanji

Tveganja povezana s carinskimi prestopki, prevarami in kaznivimi dejanji je skupina Intereuropa izpostavljena zaradi prevar in kaznivih dejanj naročnikov oziroma iz razloga nedorečene zakonodaje in različnega tolmačenja carinskih predpisov. Družba se izogiba navedenemu tveganju predvsem z ukrepi kot so: izobraževanje in poučevanja zaposlenih, spoštovanje opredeljenih etičnih vrednot in veljavnega kodeksa, preverjanje mehanizmov zgodnjega odkrivanja indikatorjev prevar in drugih kaznivih dejanj vseh udeležencev v logističnem procesu, skrbno izbiranje tako naročnikov kot podizvajalcev, sodelovanje s

carinskimi in drugimi organi ipd. V letu 2014 je bilo zgoraj navedeno tvegaje v koncernu Intereuropa na sprejemljivi ravni.

3 PRIMER KALKULIRANJA POLNE LASTNE CENE V KAMIONSKEM PROMETU

Za štiri vrste tovornih vozil (3,5t, 7,5t, 12t in 24t) za lokalni (slovenski) in mednarodni promet sem izvedel kalkuliranje stroškov tovornega prometa. Kilometer tovornega prometa je opredeljen kot stroškovni nosilec. Elementi kalkulacije so sestavljeni iz dveh delov. V prvem delu so stroški dela voznikov, stroški amortizacije vozila, stroški gum, stroški goriva, stroški vzdrževanja, stroški zavarovanja in stroški cestnine, ki jih imenujemo neposredno vezani stroški na opravljanje prometa. Upravno-prodajni stroški pa so omenjeni v drugem delu kalkulacije (t.i. splošni oz. skupni stroški) ter stroški financiranja oziroma vkalkulirani dobiček. Stroškovna cena je prikazana glede na prevoženi km posameznega vozila in lokacijo prevoza. Na podlagi tehničnih normativov, podatkov ponudnikov vozil in storitev (vzdrževanje, zavarovalnina) ter izkušenj prevoznikov so ocenjeni vsi stroški. Zato je treba opozoriti, da je lahko kalkulacija posameznega prevoznika ali prevoza drugačna od prikazane. Metodološki pristop kalkuliranja pa je primeren za vsak posamezni primer.

3.1 Razlaga posameznih postavk

Strošek goriva. Strošek goriva je zmnožek km vožnje z porabo goriva in cene goriva. Poraba goriva se pri vožnji razlikuje glede na vrsto vozila, tip motorja, način vožnje, obremenjenost vozila, težo vozila itd. Za vožnje v mednarodnem prometu sem predpostavljajal, da je prevoznik uporabljal dražje gorivo in sicer sem slovenske cene goriva povečal za 10%.

Strošek dela voznikov. Predpostavljajal sem, da je (bruto) strošek dela voznika v mednarodnem prometu 2.600 € v lokalnem prometu pa 1.400 €. Višja bruto plača voznika v mednarodnem prometu je predpostavljena predvsem zaradi stroška dnevnic voznika. Predpostavil sem, da vozniki opravijo v lokalnem prometu 6.000 km mesečno, v mednarodnem pa 10.000 km mesečno. Razlika se izraža predvsem zaradi krajših razdalj in s tem povezanim daljšim čakanjem voznika na tovor oziroma iztovarjanje.

Amortizacija vozil. Pri amortizaciji vozil je predpostavljena amortizacijska doba 7 let in naslednje nabavne vrednosti (NV): NV 3,5 t = 60.000 €, NV 7,5 t = 75.000 €, NV 12 t = 90.000 €, NV 24 t = 120.000 €. Pri izračunu amortizacijske osnove (ti.: amortizirljivi znesek) sem upošteval, da ima vozilo po sedmih letih uporabe še 10 odstotno vrednost (ti.: preostanek vrednosti). Pri izračunu stroška na km sem upošteval, da se km vozil ne razlikujejo od km voznikov. Oziroma, da vozilo doma opravi na leto 72.000 km, v tujini pa 120.000 km. Strošek vzdrževanja sem določil z odstotkom glede na strošek amortizacije vozila. Predpostavil sem,

da je ta odstotek 50 %. Ker je vzdrževanje spremenljivi (variabilni) strošek, se zato na km ne razlikuje glede na lokalni in mednarodni promet.

Strošek gum. Strošek gum je izračunan glede na ceno posamezne gume ter njeno menjavo, število gum, ki jih potrebuje posamezno vozilo, ter dolžino uporabe kompleta gum.

Strošek zavarovanja. Pri strošku zavarovanja predpostavljam obvezno in kasko zavarovanje, ter prevozniško odgovornost.

Strošek cestnine. Pri strošku cestnine predpostavljam, da je strošek cestnine za lokalni prevoz enak mednarodnemu, razen za 24 t vozila, kjer sem cestnino izračunal kot povprečje med avstrijsko in nemško cestnino.

Splošni upravno prodajni stroški. Pri splošnih upravno prodajnih stroških sem predpostavljal, da ti stroški znašajo 50% stroškov dela voznikov. Predvsem so to stroški uprave, računovodstva, financ ter drugih pomožnih služb.

Stroški financiranja in vkalkulirani dobiček. Strošek financiranja in vkalkulirani dobiček je izračunan kot 8 % obrestna mera na zaposlena sredstva. Povprečna knjigovodska vrednost vozila 50 % nabavne vrednosti vozila in da je razmerje med vrednostjo vozil in drugim premoženjem (zgradbe, terjatve) 1 : 1.

Tabela 4: Kalkuliranje stroškov tovarnega prometa za lokalni promet

Stroški	3,5T	7,5T	12T	24T
Gorivo (poraba L/100km)	18	24	33	33
Gorivo (€/km)	0,223	0,3	0,409	0,409
Mesečni bruto strošek dela (€)	1400	1400	1400	1400
Strošek dela (€/km)	0,233	0,233	0,233	0,233
Amortizacija vozila (€/km)	0,107	0,134	0,161	0,214
Vzdrževanje (€/km)	0,054	0,067	0,081	0,107
Število gum	6	6	8	12
Strošek gum (€/km)	0,013	0,013	0,017	0,025
Zavarovanje (€/km)	0,035	0,035	0,068	0,068
Cestnine (€/km)	0,14	0,14	0,14	0,19
Splošne upravno prodajne stroške (€/km)	0,117	0,117	0,117	0,117
Stroški financiranje in dobiček (€/km)	0,067	0,083	0,1	0,13
SUM (€/km)	0,989	1,122	1,326	1,493

Tabela 5: Kalkuliranje stroškov tovarnega prometa za mednarodni promet

Stroški	3,5T	7,5T	12T	24T
Gorivo (poraba L/100km)	18	24	33	33
Gorivo (€/km)	0,245	0,326	0,449	0,449
Mesečni bruto strošek dela (€)	2600	2600	2600	2600
Strošek dela (€/km)	0,26	0,26	0,26	0,26
Amortizacija vozila (€/km)	0,064	0,08	0,096	0,129
Vzdrževanje (€/km)	0,032	0,04	0,048	0,065
Število gum	6	6	8	12
Strošek gum (€/km)	0,013	0,013	0,017	0,025
Zavarovanje (€/km)	0,021	0,021	0,041	0,041
Cestnine (€/km)	0,14	0,14	0,14	0,245
Splošne upravno prodajne stroške (€/km)	0,13	0,13	0,13	0,13
Stroški financiranje in dobiček (€/km)	0,04	0,05	0,06	0,08
SUM (€/km)	0,945	1,06	1,241	1,424

Tabela 6: Kalkuliranje stroškov tovornega prometa za mednarodni promet

Strošek	Mednarodni promet
Cena DIESELSKEGA goriva za Slovenijo (€)	1,24
Cena DIESELSKEGA goriva (tujina)- faktor	10%
Prevoženi kilometri lokalno (km)	6.000
Prevoženi kilometri mednarodno (km)	10.000
Prevoženi kilometri lokalno na leto (km)	72.000
Prevoženi kilometri mednarodno na leto (km)	120. 000
Amortizacijska osnova =NV - preostanek vrednosti	
Življenjska doba (Let)	7
Nabavna vrednost za 3,5t (€)	60.000
Nabavna vrednost za 7,5t (€)	75.000
Nabavna vrednost za 12t (€)	90.000
Nabavna vrednost za 24t (€)	120.000
Preostanek vrednosti (od NV)	10%
Vzdrževanje lokalni / km = mednarodni/km	
Vzdrževanje / Amortizacija	50%
NV gume (€/kos)	400
Montaža gume (€/kos)	20
Uporabnost gum (km)	200.000
Obvezno zavarovanje + kasko za 3,5t in 7,5t (€)	2.100
Prevozniška odgovornost za 3,5t in 7,5t (€)	400
Obvezno zavarovanje + kasko za 12t , 24t (€)	4.200
Prevozniška odgovornost za 12t , 24t (€)	700
Cestnina za 3,5t, 7,5t, 12t (€/km)	0,14
Cestnina SI za 24t (€/km)	0,19
Cestnina AT za 24t (€/km)	0,34
Cestnina DE za 24t (€/km)	0,15
Cestnina avg AT+De za 24t (€/km)	0,245
Splošni upravno prodajni stroški (% strošek šoferja)	50%
Razmerje vozila: druga sredstva	=1:1
Obrestna mera	8%
Povprečna vrednost vozila	50%

SKLEP

Izkoriščenost vozila in šoferja je za prevoznike oziroma kalkulacijsko ceno prevoženega kilometra izredno pomembna. Zaradi navedenega je smotrno stroške razdeliti na stalne (fiksne) in spremenljive (variabilne). Fiksni, stalni stroški so fiksni in se s številom prevoženih kilometrov ne spreminjajo. Za fiksne stroške pa je značilno, da se spreminjajo na enoto prevoženega kilometra kar pomeni, da več kilometrov prevozimo, manjši je strošek na kilometer. Za spremenljive variabilne stroške pa je značilno, da se spreminjajo z obsegom oz. s številom prevoženih kilometrov, se pa ne spreminjajo na enoto prevoženega kilometra. Pri razdelitvi stroškov na stalne in spremenljive lahko hitro ugotovimo, da so spremenljivi stroški: vzdrževanje, cestnine, gume, gorivo, ter da so stalni stroški: amortizacija, delo voznikov, splošni stroški, zavarovanje, in stroški financiranja. Pri izračunu spremenljivi stroški na enoto za 24t vozilo v lokalnem prometu beležimo 0,73 €, kar pomeni, da vsak dodatni kilometer povzroči za 0,73 € dodatne stroške. Stalni stroški za 24t vozilo znašajo 4.574€ mesečno. Pri izračunu stalnih stroškov na dan, pri čemer upoštevamo 20 delovnih dni, stalni stroški znašajo 229€ dnevno oziroma, če kamion v delovnem času stoji, nas to stane 229 € dnevno.

Po podatkih iz konsolidiranega letnega poročila 2014 kopenski promet predstavlja največji delež v strukturi prodaje koncerna Intereuropa. Skupina je s storitvami v kopenskem prometu v letu 2014 ustvarila 82,6 milijona eurov prihodkov od prodaje, kar predstavlja 59 odstotkov prihodkov celotnega koncerna. V letu 2014 je družba zabeležila padec prodaje za 13 odstotnih točk ali 20,3 milijona eurov. Na padec prodaje naj bi najbolj vplivala zaostritev konfliktov v Ukrajini ter vstop Hrvaške v Evropsko unijo sredi leta 2013. Skupina je največji padec prodaje zabeležila v Ukrajini 12,7 milijona evrov, ter na Hrvaškem 6,0 milijona evrov. Skupni padec prodaje v teh državah pa predstavlja kar 92 odstotni padec prodaje celotnega koncerna. V konsolidiranem letnem poročilu 2014 je navedeno, da se je ves upad prodaje zabeležil na poslovnem področju kopenskega prometa, kjer so prihodki padli za 20 odstotkov. Ključni vzroki padca prihodkov skupine so predvsem padec prihodkov v Ukrajini, Hrvaškem ter v Makedoniji, ki so skoncentrirani v poslovnem področju kopenskega transporta. Čeprav skupina Intereuropa beleži padec prihodkov, krčenje bilančne vsote, zmanjšanje terjatev ter stroškov dela, zmanjšanje števila zaposlenih, je skupina v letu 2014 še vedno poslovala z dobičkom. Skupina Intereuropa predstavlja logistični koncern z dolgoletno tradicijo, ter veliko znanja in izkušenj pri ponudbi celotnih logističnih storitev. Za prihodnje leto skupina Intereuropa napoveduje povečanje prihodkov, dobička ter okrevanje oziroma vsaj stabiliziranje poslovanja skupine.

LITERATURA IN VIRI

1. Angelovski, B., & Sternad, M. *Trženje in komercialno poslovanje v železniškem prometu*. Maribor: Višja prometna šola.
2. Blaž, J., & Hočevar, M. (2008). Spreminjanje upravljanja javnega potniškega prometa v Sloveniji na podlagi avstrijskih izkušenj. *Uprava: mednarodna znanstvena revija za teorijo in prakso*, VI(2), 10 –119.
3. Drašler, V., & Krasnič, M. (2006) Predstavitev javnega potniškega prometa – perspektive razvoja RS. Najdeno 11. junija 2015 na spletnem naslovu www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/ppt/elmd06_om6_jpp_perspektive.ppt
4. Hočevar, M. (2002). Kritičen pogled na nekatere sodobne računovodske metode. *IKS*, 11, 85–96.
5. Hočevar, M., Igljučar, S., & Zaman, M. (2004). *Osnove računovodstva*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
6. Hočevar, M. (2008). Kalkulacija stroškov kamionskega (tovornega) prometa. Najdeno 8. junija 2015 na spletnem naslovu http://www.mzp.gov.si/fileadmin/mzp.gov.si/pageuploads/Razno/05_09_08_kalkulacije.pdf
7. Hočevar, M. (2007a). Kalkulacije stroškov v storitvenih podjetjih – primer javnega (potniškega) prometa. *30. Simpozij o sodobnih metodah v računovodstvu, financah in Reviziji* (str. 34-59). Portorož: org. Simpozija.
8. Hočevar, M. (2007b). *Kontroling stroškov: oblikovanje računovodskih informacij za managersko odločanje*. Ljubljana: Založba GV..
9. Kavčič, S., Klobučar Mitrovič, N., & Vidic, D. (2007). *Poslovodno računovodstvo*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
11. *Koalicija za trajnostno prometno politiko Slovenije*. Najdeno 2. junija 2015 na spletnem naslovu http://www.focus.si/files/programi/TPP_ozadje.pdf
10. Kosi, U., Marc, M., & Peljhan, D. (2007). *Uvod v poslovanje: pojasnila, primeri in naloge*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

11. Kramar, U. (2008). *Vpeljevanje principov managementa kakovosti na področje javnega potniškega prometa* (magistrska naloga). Maribor: Fakulteta za logistiko.
12. Ministrstva za promet RS. (2014). Prevozi v cestnem prometu. Najdeno 10. junija 2015 na spletnem naslovu http://www.mzp.gov.si/si/delovna_podrocja/promet/prometna_politika/prevozi_v_cestnem_prometu/
13. Potočnik, V. (1999). *Kalkulacija in DDV za podjetnike, obrtnike, trgovce,...* Ljubljana: Gospodarski vestnik.
14. Strah, K. (2005). *Analiza stroškov v proizvodnem podjetju* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
15. Skupina Intereuropa (2014). Konsolidirano letno poročilo skupine Intereuropa. Koper: Intereuropa d.d.
16. Tekavčič, M. (2007). *Gradivo pri predmetu Uvod v poslovanje*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
17. Turk, I., Kavčič, S., & Koželj, S. (2003). *Stroškovno računovodstvo*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.